

ВАРИКОЗНЕ РОЗШИРЕННЯ ВЕН НИЖНІХ КІНЦІВОК: ХВОРОБА, ЯКА НЕ ВТРАЧАЄ СВОЮ АКТУАЛЬНІСТЬ

Ольга Андрійчук¹, В'ячеслав Сак²

¹доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії Волинського національного університету імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

²аспірант кафедри фізичної терапії та ерготерапії Волинського національного університету імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

Вступ. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок (варикозна хвороба нижніх кінцівок, варикоз, варикозне розширення вен) – хронічне поліетіологічне захворювання, що характеризується первинною варикозною трансформацією поверхневих вен. Його специфічними проявами є зміна форми, будови й функції венозної системи, порушення венозного кровообігу, прогресуючий перебіг з розвитком ускладнень [6]. Згідно з Міжнародною класифікацією хвороб, варикозна хвороба класифікується у розділі IX «Хвороби системи кровообігу»: I83 Варикозне розширення вен нижніх кінцівок. Належить до найпоширеніших захворювань периферичних судин, що відоме людству здавна. За твердженнями науковців, варикозне розширення вен нижніх кінцівок існує стільки, скільки і саме людство. Під час розкопок єгипетських пірамід була знайдена мумія з ознаками варикозного розширення вен. В стародавньому єгипетському папірусі Еберса подається опис варикозно розширеної вени як розширеної кровеносної судини під шкірою кінцівки, яка звивиста і наче наповнена повітрям [3].

Методи дослідження: бібліографічний пошук спеціальної фахової літератури з питання дослідження; аналіз отриманої інформації, її систематизація та групування

Результати дослідження. Розвиток патологічного варикозного розширення вен нижніх кінцівок обумовлюється прямоходінням, внаслідок чого, 70 % крові знаходиться в нижній частині тіла [5]. За образним висловлюванням Дж. Ван дер Стріхт (1996 р.), варикоз – це «плата людства за можливість прямоходіння» [2]. Патологія вен має глобальний характер: за різними джерелами від 25–50 % [6] до 83,6 % населення планети страждає на хронічні захворювання вен та хронічну венозну недостатність [1]. У 75 % європейців віком 30–70 років діагностують телеангіоектазії та ретикулярні вени, у 25–50 % – варикозні вени, у 10–15 % – важкий варикоз, у 1 % – венозні виразки.

За даними ВООЗ у світі до 40 % дорослого населення страждає на варикоз різного ступеня. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок виявляється в 17–25 % людей різного віку, проте переважна більшість – особи молодого та середнього працездатного віку у віці 30-50 років, причому понад 65 % пацієнтів – жінки. Щорічний приріст нових випадків варикозної хвороби спостерігається переважно серед жінок – 2,6 %, у чоловіків менше – 1,9 % [2].

Щодо показників в Україні, варикозним розширенням вен страждає 15–17 % дорослого населення. Кількість тільки зареєстрованих хворих складає біля 1,5 мільйона громадян [4].

Варикозне розширення вен нижніх кінцівок викликає естетичний дискомфорт – через неправильне функціонування клапанів вен, судини стають видимими, збільшеними, розтягнутими, нерівномірно розширеними, їх довжина та діаметр збільшується. Вени набувають переважно вузлуватий або змієвидний звивистий вигляд [3]. Окрім того, можуть проявлятися набряки, втома і тяжкість у ногах, судоми та свербіж. Ці симптоми суттєво обмежують активну життєдіяльність та спілкування людини. Дж. М. Лірі зазначає, що третина пацієнтів звертаються до фахівців з метою косметичної корекції варикозно розширених вен, решта - за медичними показаннями. При неповноцінному лікуванні та реабілітації хронізація варикозного розширення вен нижніх кінцівок призводить до формування тривалої тимчасової (80–100 %) та стійкої (1–3 %) втрати працездатності [4].

Висновки. Значущість проблеми варикозної хвороби у світі не може бути недооцінена, враховуючи її високу поширеність, зниження якості життя пацієнтів через естетичні проблеми, фізичні та емоційні дискомфорти, ризик розвитку тяжких ускладнень та важкої втрати працездатності на пізніх стадіях. Конгломерат таких факторів підвищує медичну, соціально-економічну значимість пошуку ефективних методів терапії та реабілітації пацієнтів з варикозним розширенням вен нижніх кінцівок.

Джерела та література

1. Бочкова Н. П. Сатановська К. А. Використання фізичної реабілітації для покращення венозного відтоку крові при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2023. Випуск 162. С. 78–81.

2. Горпинич О., Пилипчук Н., Бекас О. Основні підходи до фізичної терапії осіб з варикозним розширенням вен. *Фізична культура, спорт та фізична реабілітація в сучасному суспільстві*. 2022. С. 127–131.
3. Гуменчук О. Ю., Шевченко О. О., Кобзар О. Б. Історичні та сучасні аспекти лікування варикозної хвороби нижніх кінцівок. *Клінічна анатомія та оперативна хірургія*. 2021. Т. 20, № 1. С. 56–69.
4. Мальцева О. Б., Гузак О. Ю., Русин Л. П., Дуткевич-Іванська Ю. В., Мелега К. П., Дуб М. М. Особливості фізичної реабілітації для хворих на варикозну хворобу в післяопераційному періоді. *Science and Education a New Dimension. Natural and Technical Sciences*. 2018. VI (17), Issue: 157. С. 82–83.
5. Усова О. Лікування та реабілітація при варикозному розширенні вен. *Сучасні оздоровчо-реабілітаційні технології: матеріали III Регіональної науково-практичної конференції молодих учених / ВНУ ім. Лесі Українки, каф. фіз. терапії та ерготерапії; редкол.: О. Я. Андрійчук [та ін.]. Луцьк, 2022. Вип. 12. С. 65–68.*
6. Цюпак Т., Цюпак Ю. Реабілітація хворих із захворюваннями венозних судин нижніх кінцівок. *Лікувальна фізична культура, спортивна медицина й фізична реабілітація*. 2010. № 1 (9). С. 87–89.